

Завадських Г.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки і бізнесу,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного*

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-482-8-4>

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ESG-ПІДХОДІВ ВІТЧИЗНЯНИМИ КОМПАНІЯМИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) стала невід’ємною складовою сучасного бізнесу, сприяючи реалізації Цілей сталого розвитку (ЦСР), затверджених ООН [1]. Вона відображає прагнення компаній враховувати соціальні, екологічні та економічні аспекти своєї діяльності. Поряд із КСВ дедалі більшого поширення набувають підходи ESG (екологічне, соціальне та корпоративне управління), які дозволяють систематично оцінювати внесок підприємств у стале майбутнє [3]. Воєнні дії та їхні негативні екологічні й соціальні наслідки спонукають компанії до впровадження ESG-практик і перегляду традиційних методів управління. Дотримання принципів ESG стає ключовим фактором для налагодження міжнародного партнерства та залучення до процесу післявоєнного відновлення України.

Вітчизняні компанії також демонструють зростаючий інтерес до впровадження практик ESG у свою діяльність. Інтеграція ESG-підходів надає підприємствам конкурентні переваги на ринку та сприяє залученню інвестиційних ресурсів.

Запровадження ESG-стандартів є ключовим елементом стратегії Укрексімбанку, що забезпечує його адаптивність до зовнішніх викликів, зокрема до наслідків війни, а також сприяє розширенню співпраці з міжнародними фінансовими організаціями (МФО).

Як єдиний фінансовий агент уряду України, Укрексімбанк відіграє центральну роль у реалізації програм міжнародних фінансових інституцій та урядових ініціатив. Банк володіє необхідною експертизою у залученні капіталу та розробці

фінансових інструментів, включаючи довгострокові кредити, що дозволяє йому ефективно співпрацювати з МФО. Протягом 2022–2023 років у рамках спільних програм із міжнародними фінансовими організаціями Укресімбанк реалізував понад 200 кредитних проєктів, залучивши фінансування на суму понад 220 млн доларів США (близько 9 млрд грн). У липні 2024 року міжнародне видання Euromoney відзначило Укресімбанк нагородою Ukraine's Best Bank in ESG, підтвердивши його лідерство у сфері сталого розвитку. На сьогодні банк активно розвиває всі три ключові складові ESG: екологічний, соціальний та управлінський напрямки.

Війна, що триває в Україні, зумовлює специфічні виклики для адаптації ESG-підходів [2]. У цьому зв'язку варто виокремити низку ключових напрямів адаптації ESG-принципів в умовах воєнного стану:

1. Екологічна стійкість та відновлення довкілля (Environmental). Реалізація програм екологічної реабілітації, оцінка впливу воєнних дій на стан навколишнього середовища та розроблення стратегій його відновлення.

2. Соціальна відповідальність (Social) – підтримка постраждалих спільнот, створення безпечних умов праці, участь у соціальних ініціативах на місцевому рівні.

3. Корпоративне управління та прозорість (Governance) – забезпечення ефективного корпоративного управління в умовах воєнного конфлікту, протидія корупції, дотримання етичних стандартів ведення бізнесу.

Адаптація ESG-стандартів в умовах воєнного конфлікту потребує врахування особливостей нестабільного середовища та кризових ситуацій. Компанії мають орієнтуватися на принципи збалансованого розвитку, мінімізувати негативний вплив своєї діяльності на соціально-економічну ситуацію та активно підтримувати суспільні ініціативи, спрямовані на подолання наслідків війни [4].

Деталізований план адаптації та впровадження ESG в українських компаніях в умовах війни може виглядати наступним чином:

1. Формування структури управління ESG. Для ефективного впровадження ESG в умовах воєнного конфлікту необхідна чітка координаційна структура. Основні кроки цього етапу: створення відповідального органу: уряд або відповідне міністерство формує комісію, спеціалізований відділ або міжвідомчу групу з питань ESG; призначення керівного складу: залучення експертів з екології, соціальної політики, корпоративного управління та економіки; визначення функцій та повноважень: структура має відповідати за розробку ESG-стратегії, контроль її реалізації та взаємодію з бізнесом і міжнародними партнерами.

2. Оцінка та аналіз. Перед розробкою стратегії необхідно провести комплексну оцінку ситуації: оцінка екологічного впливу: аналіз наслідків воєнних дій для довкілля (забруднення води, ґрунтів, знищення лісів, радіаційні та хімічні загрози); аналіз соціальної ситуації: виявлення основних проблем у сфері зайнятості, соціального захисту, стану громадянського суспільства, гуманітарних криз.

3. Розробка ESG-стратегії. На основі проведеного аналізу формується стратегія ESG: визначення ключових напрямків: екологічне відновлення, соціальна підтримка населення, розвиток стійкого корпоративного управління; розробка конкретних цілей: наприклад, зменшення викидів CO₂ на 20% за 5 років, створення 100 000 нових робочих місць у сфері відновлення інфраструктури; впровадження механізмів оцінки ефективності: розробка KPI для кожного ESG-напрямку.

4. Впровадження та нормативне регулювання. Для ефективної реалізації ESG-ініціатив необхідні зміни у законодавстві: розробка нових екологічних стандартів: створення законодавчої бази для оцінки екологічного впливу військових дій, стандартизація процесів відновлення довкілля; реформування соціального забезпечення: зміни в трудовому законодавстві щодо захисту мобілізованих працівників, підтримка малого та середнього бізнесу; прозорість корпоративного управління: запровадження механізмів звітності про ESG-діяльність компаній, антикорупційні заходи.

5. Моніторинг та звітність. Контроль впровадження ESG-стратегії забезпечує спеціальна система моніторингу: розробка

механізмів контролю: створення незалежних наглядових органів та аналітичних центрів; регулярна звітність [5]: обов'язкове подання ESG-звітів компаніями та державними установами; відкритість даних: доступ громадськості до звітності для підвищення довіри.

6. Співробітництво з міжнародними організаціями. Для ефективного впровадження ESG необхідно залучати міжнародну допомогу: фінансова підтримка: отримання грантів та кредитів від міжнародних фінансових інституцій (Світовий банк, МВФ, ЄС).

7. Постійне вдосконалення. ESG-стратегія має динамічно адаптуватися до змін: оцінка ефективності заходів: регулярні аналітичні звіти та оцінка результатів; коригування підходів: внесення змін відповідно до нових викликів (наприклад, відновлення територій після звільнення від окупації); розширення ESG-ініціатив: впровадження інноваційних рішень для підвищення сталості економіки; хворотний зв'язок: врахування думки громадськості, бізнесу та міжнародних партнерів у подальшій розробці ESG-політики.

ESG (Environmental, Social, Governance) – це не просто короткочасний тренд, а ключовий стратегічний підхід, який суттєво трансформує сучасні бізнес-процеси. Дотримання принципів екологічної відповідальності (Environmental), соціальної стійкості (Social) та ефективного корпоративного управління (Governance) стає необхідною умовою для успішного розвитку компаній. Бізнеси, які прагнуть залишатися конкурентоспроможними, повинні впроваджувати міжнародні стандарти сталого розвитку, враховувати вимоги регуляторів та очікування споживачів, а також адаптуватися до змін ринкового середовища.

Література:

1. Андріяш В., Верба С. Теоретичні підходи до змісту та сутності поняття «корпоративна соціальна відповідальність». *Наукові праці МАУП*. 2023. № 2(68). С. 7–11. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2\(68\)-1](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2023-2(68)-1)
2. Завадських Г.М., Лисак О.І., Тебенко В.М. Корпоративна соціальна відповідальність: формування та реалізація в Україні. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки)*, 2023. №2. С.130–139.

3. Лагодієнко О.В. Дослідження міжнародного досвіду впровадження ESG-стратегій. «Стратегічні аспекти сталого та інклюзивного розвитку Економіки України: від теорії до практики»: матеріали наукового колоквіуму (19 вересня 2024 року). Одеса : ОНТУ, 2024. С. 95–99.

4. Маслак О. І. та ін. Циркулярна економіка в Україні: екологічне, соціальне та корпоративне управління (ESG) як інструмент стійкості соціально-відповідального бізнесу в умовах подолання пандемії COVID. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ» (економічні науки)*: зб. наук. пр. Харків : НТУ «ХПІ», 2022. № 3. С. 3–8.

5. Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». Національна Стратегія КСВ: крок уперед. URL: <http://csr-ua.info>